

Kristinehamns kommun

kommunen@kristinehamn.se

Beslut för grundsärskola

efter prioriterad tillsyn i Stenstalidskolans
grundsärskola 7-9 i Kristinehamns kommun

Tillsyn i Stenstalidskolans grundskola 7-9

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Kristinehamns kommun under våren 2015. Stenstalidskolans grundskola 7-9 besöktes av Skolinspektionen den 15 april 2015.

Måluppfyllelse och resultat

I Skolverkets officiella statistik registreras inte kunskapsresultat för skolformen grundskolan. Rektor har för hela Stenstalidskolan, det vill säga både grundskola och grundskola, gjort en egen sammanställning av elevernas kunskapsresultat för läsåret 2013/14. Dock finns ingen dokumentation kring kunskapsresultat specifikt för grundskolan och inte heller annan måluppfyllelse. Det framgår endast att en elev från grundskolan gått ut årskurs nio. Skolan har inte redovisat några resultat gällande trygghet och studiero.

Översikt över konstaterade brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande	Föreläggande	2015-10-30
2. Extra Anpassningar och särskilt stöd	Föreläggande	2015-10-30
3. Bedömning och betygssättning	Föreläggande	2015-10-30
4. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Föreläggande	2015-10-30
5. Förutsättningar för lärande och trygghet	Ingen brist konstaterad	
6. Styrning och utveckling av verksamheten	Föreläggande	2015-10-30

Skolinspektionens bedömningar anges längre fram i detta beslut.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionens tillsyn visar att det finns en allvarlig brist gällande hur undervisningen är organiserad för eleverna vid grundsärskolan i Stenstalidskolan 7-9. Eleverna ges inte möjlighet att inom ramen för grundsärskolan läsa en kombination av ämnesområden, grundsärskolans ämnen och ämnen enligt grundskolans kursplan. Dessutom fattar inte rektorn beslut om att elever ska läsa en kombination. Detta gör att elevernas undervisning inte blir individanpassad i enlighet med bestämmelserna i skollagen, samt att undervisningen inte planeras utifrån, och bedömningar av elevernas kunskaper inte utgår ifrån, de kursplaner som eleven bedöms ha förutsättningar för att läsa.

Tillsynen visar också att de elever som huvudsakligen läser grundsärskolans ämnen men bedöms ha behov av att läsa något ämnesområde får göra detta inom ramen för särskilt stöd. Risken finns då att elever som befaras inte kunna nå de kunskapskrav som minst ska uppnås i något av grundsärskolans ämnen får läsa ett ämnesområde istället för att ges det särskilda stöd de har rätt till för

att uppnå kunskapskraven i det ämnet. Rektor måste se till att det på skolan görs utredningar av elevers behov när elever befaras inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ska eleven ges ett sådant stöd, vilket inte är detsamma som att byta kursplan.

Vid utredningen framkommer vidare att arbetet mot kränkande behandling inte är tydligt målinriktat för grundsärskolans verksamhet. Rektor måste se till att en aktuell plan mot kränkande behandling med åtgärder som utgår ifrån grundsärskolans specifika behov utarbetas. Både lärare och rektor uppger att eleverna i grundsärskoleklassen inte utgör en riskgrupp utan anser att de kanske snarare behandlas bättre än andra elever. Skolinspektionen vill dock påpeka vikten av att grundsärskolan som egen verksamhet med sina specifika riskområden också blir synliga i skolans plan mot kränkande behandling.

Även i andra delar av kvalitetsarbetet finns brister. Det saknas ett dokumenterat systematiskt kvalitetsarbete där uppföljning av resultat i grundsärskolan och planerade åtgärder för att utveckla verksamheten i riktning mot de nationella målen, med utgångspunkt i verksamhetens behov, tydligt framgår.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Kristinehamns kommun att senast den 30 oktober 2015 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen genomförs på ett sådant sätt att varje elev utifrån sina behov och förutsättningar ska utvecklas så långt som möjligt mot läroplanens mål, och stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga. I detta ingår att läraren ger ett aktivt lärarstöd genom att exempelvis genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål och syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar.

Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper och intressen, och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bland annat en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas tillit till den egna förmågan och vilja att lära. Läraren utgår från att eleverna kan och vill ta ett personligt ansvar för sin inläring och för sitt arbete i skolan, och låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Kristinehamns kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- I undervisningen tas hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. (1 kap. 4 § och 3 kap. 3 § skollagen; Läroplan för grundskolan 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.2. Kunskaper)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

Rektor ska fatta beslut om att en elev ska läsa en kombination av ämnen och ämnesområden samt ämnen enligt grundskolans kursplaner, om eleven har förutsättningar för det.

Rektor ska se till att det i undervisningen tas hänsyn till varje enskild elevs behov och förutsättningar.

Rektor ska se till att alla elever ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Motivering till bedömning av brist

Enligt skollagen ska i utbildningen hänsyn tas till elevers olika behov. Elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. Alla elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Enligt läroplanen ska undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper. Läraren ska ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga, och upplever att kunskap är meningsfullt och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt.

Huvudmannen för utbildningen avgör enligt 11 kap. 8 § skollagen om en elev som tas emot i grundsärskolan huvudsakligen ska läsa ämnen eller ämnesområden. Rektorn får besluta att en elev ska läsa en kombination av ämnen och ämnesområden samt ämnen enligt grundskolans kursplaner, om eleven har förutsättningar för det. Vid införandet av nu gällande skollag betonade lagstiftaren den stora skillnaden i elevernas behov och förutsättningar och vikten av att kunna erbjuda flexibla lösningar i utbildningen inom grundsärskolan. En ökad flexibilitet när det gäller utbildningens innehåll bedömdes som angelägen. Elever i grundsärskolan ska kunna få läsa både ämnen, ämnesområden eller ämnen i grundskolan beroende på förutsättningar och behov. Det är den enskilde elevens förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen som ska vara avgörande för vilken kombination som väljs. Lagstiftaren bedömde vidare att det bör finnas en studieplan eller liknande där elevens studier dokumenteras. Detta för att säkerställa att eleven får sin rätt till utbildning tillgodosedd. (Prop. 2009/10:165 s. 391 och 749)

Lärare säger i intervju att det inte fattas några beslut om en elev ska läsa efter två olika kursplaner, till exempel för de elever i grundsärskoleklassen som läser något ämne efter grundskolans kursplan, eller de elever som läser

grundskoleklassens ämnen och något ämnesområde. För de senare finns istället angivet i åtgärdsprogram, vilka Skolinspektionen granskat, att eleverna ska läsa något eller några ämnesområden på den närliggande grundskolan Träningskolan. Rektor uppger i intervju att han i ett åtgärdsprogram "fattar beslut om anpassad studiegång, till exempel om en elev ska läsa ämnesområden istället för ämnen".

Av intervjuer med lärare, rektor, elever och elevhälsa framkommer att om en grundskoleelev bedöms kunna läsa efter grundskolans kursplan i något ämne gör eleven det tillsammans med en grundskoleklass. Varje elev i grundskoleklassen har en så kallad klasstillhörighet i en grundskoleklass. Grundskoleklassens lärare uppger att de själva inte klarar att i en och samma grupp anpassa undervisningen till olika kursplaner. Rektorn uppger i intervju att om en elev bedöms kunna läsa ett ämne enligt grundskolans kursplan kan eleven inte få den undervisningen i grundskoleklassen. Om eleven befinner sig i grundskoleklassens lokaler läser den efter grundskoleklassens kursplaner. Detta gäller även om eleven klarar att läsa ett ämne enligt grundskolans kursplan men av någon anledning inte vill läsa detta tillsammans med den grundskoleklass eleven hör till, säger rektorn. Eleven får vara kvar i grundskoleklassen och läser då efter grundskoleklassens kursplan i ämnet. Det finns elever som väljer att läsa något ämne, exempelvis slöjd, med en grundskoleklass men flera elever uppger i intervju att de inte trivs i sina grundskoleklasser och väljer att vara i grundskoleklassen istället. Elevhälsan uppger att lärarna i grundskoleklassen inte kan lägga upp undervisningen utifrån olika läroplaner, att det blir komplicerat att utgå från två olika kursplaner i samma ämne. Därför, menar de, kan inte grundskoleeleverna läsa grundskolans kursplan i sin egen klass.

Flera elever upplever också att de är understimulerade i grundskoleklassen. De säger att om något i undervisningen är svårt så får de hjälp av sina lärare men när det är för lätt får de inte svårare uppgifter att arbeta med. De kan få fler och nya uppgifter men upplever inte att de är av en högre svårighetsgrad. I intervju med elevhälsan framkommer att om elever behöver mer stimulans kan de vara med i en grundskoleklass och då undervisas de efter grundskolans kursplaner.

Av Skolinspektionens utredning framgår att rektorn inte fattar beslut för de elever som ska läsa en kombination av grundskoleklassens ämnen och ämnesområden eller en kombination av grundskoleklassens ämnen och ämnen enligt grundskolans kursplaner. Det finns elever i grundskoleklassen som läser något ämne enligt grundskolans kursplan, och det finns elever som huvudsakligen läser grundskoleklassens ämnen och samtidigt läser något av

grundskolornas ämnesområden, men rektor fattar för dessa elever inga beslut om att läsa en kombination. Därmed säkerställs inte att elevens utbildning läggs upp utifrån elevens förutsättningar och inte heller att undervisningen utgår från rätt kursplan i respektive ämne. För de elever som läser en kombination av grundskolornas ämnen och ämnesområden finns istället angivet i ett åtgärdsprogram att undervisning i ämnesområde ges som ett särskilt stöd och i form av anpassad studiegång.

Av Skolinspektionens utredning framgår vidare att det i undervisningen inte tas hänsyn till varje enskild elevs behov och förutsättningar. Elever som bedöms ha förutsättningar att kunna läsa något av grundskolornas ämnen kan inte göra det i den grupp de vanligtvis undervisas i, utan erbjuds lektioner i ämnet i en grundskoleklass för att få undervisning enligt grundskolornas kursplan. Elever väljer att läsa i sin egen klass, där de trivs, istället för att läsa i en grundskoleklass trots att flera också beskriver att de är understimulerade i grundskoleklassen. Detta innebär att elever inte kan läsa ämnen enligt grundskolornas kursplaner, trots att de har förutsättningar för det, utan läser istället ämnen enligt grundskolornas kursplan eftersom undervisning i grundskolornas kursplaner inte tillhandahålls i grundskoleklassen. Eleverna erbjuds därmed inte flexibla lösningar i utbildningen och elevens förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen blir inte det som avgör vilken kombination av ämnen, ämnesområden och ämnen enligt grundskolornas kursplan eleven läser. På så vis får heller inte alla elever sitt behov av stimulans tillgodosett och får inte möjligheten att utvecklas så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar.

Motivering till föreläggande som ingripande

Kristinehamns kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Kristinehamns kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolornas lärmiljöer ska anpassas så att de elever som riskerar att inte nå läroplanens mål och kunskapskrav får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd.

När skolornas arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolorna ytterligare kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Det särskilda stödet ska ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Det kan också handla om att skolorna behöver förbättra sitt arbete med att anpassa utbildningen, genom till exempel färdighetsträning,

specialpedagogiska insatser, särskilda hjälpmedel eller utrustning, digital teknik med anpassade programvaror, eller mer långvariga insatser såsom studiehandledning på modersmål.

Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma inom ramen för undervisningen, genom uppgift från eleven och dess vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avgöra lämpliga insatser. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Kristinehamns kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 8–12 §§ skollagen; Läroplan för grundskolan 2011, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

Visar en utredning att en elev är i behov av särskilt stöd ska rektorn se till att eleven ges sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Beslut som innebär att särskilt stöd ska ges i form av anpassad studiegång, ska fattas av rektorn.

Motivering till bedömning av brist

Enligt skollagen ska det anmälas till rektorn om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Det särskilda stödet ska ges på det sätt och i den omfattning som

behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt eller i form av anpassad studiegång får rektorn inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan. Om det särskilda stödet för en elev i grundsärskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång).

Lärare kan vid intervju inte redogöra för förfarandet när en elev riskerar att inte nå kunskapskraven i ett eller flera ämnen. De kan dock ge exempel på elever som de befärar inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås och säger då att "Vi får väl försöka sätta oss med (eleven) och jobba för att (eleven) ska klara kraven". På Skolinspektionens fråga om i vilket skede särskilt stöd ges, svarar lärarna att de mest arbetar med "punktinsatser". När Skolinspektionen frågar lärarna om de aktuella åtgärdsprogram som utarbetats kan de ge exempel på insatser som anges i dessa, såsom "samarbete med träningskolan". Representanter för elevhälsan säger att om en elev i grundsärskoleklassen på Stenstalidskolan inte uppnår kunskapskraven så tar skolan hjälp av personalen på Träningskolan, en närliggande grundsärskola där samtliga elever läser ämnesområden. De uppger vidare att rektorerna på de två skolorna då kontaktar varandra och att det skrivs ett åtgärdsprogram för eleven och elevhälsan ger som enda exempel på särskilt stöd att elever får läsa ett eller flera ämnesområden. Rektorn anger två former av särskilt stöd som ges på skolan; att elever läser något eller några ämnesområden på grundsärskolan Träningskolan, samt att elever har kortare skoldagar. Detta bekräftas vid Skolinspektionens dokumentgranskning: de åtgärdsprogram som skolan skickat in till Skolinspektionen handlar om att elever läser något ämnesområde på grundsärskolan Träningskolan, och om att elever har kortare skoldagar. I båda dessa fall fattas beslut om anpassad studiegång, enligt rektorn, vilket också bekräftas av ovannämnda dokument.

Lärare uppger i intervju att när de gör en anmälan till rektor då de bedömer att ett åtgärdsprogram behöver upprättas, så delegerar rektorn upprättandet och beslutsfattandet av åtgärdsprogrammet till läraren. Rektor uppger i intervju att upprättande av åtgärdsprogram delegeras till lärare men att beslut om anpassad studiegång fattas av rektorn. Vilken lärare som ska upprätta och

besluta om ett åtgärdsprogram avgörs vid varje ärende i diskussion under elevhälsomöten. Elevhälsan uppger i intervju att de är involverade i arbetet med särskilt stöd genom att vara delaktiga i diskussioner och bekräftar att rektorn delegerar beslutsfattandet till lärarna. Samtliga åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av är upprättade och beslutade av lärare och bland dessa åtgärdsprogram finns exempel på elev som har förkortad skoldag, det vill säga som har anpassad studiegång.

Av Skolinspektionens utredning framgår att det inte finns någon tydlig rutin kring förfarandet när det befaras att en elev inte kommer att nå kunskapskraven i ett ämne i grundsärskolan. I åtgärdsprogram och av intervjuerna framgår att som särskilt stöd ges elever undervisning i ett eller flera ämnesområden på grundsärskolan Träningskolan. Detta byte av kursplan sker alltså istället för att ge eleven det särskilda stöd eleven har rätt till, för att ha möjlighet att nå kunskapskraven i de grundsärskoleämnena som eleven ursprungligen läste. Det är inte i denna situation som beslut om anpassad studiegång ska fattas. Om eleven efter att ha fått särskilt stöd i den omfattning och på det sätt eleven behöver inte uppnår de kunskapskrav som minst ska uppnås, kan rektor med stöd av 11 kap. 8 § skollagen fatta beslut om att eleven istället för grundsärskoleämnet/-ämnena ska läsa en kombination av grundsärskoleämnena och ämnesområden.

Vidare visar Skolinspektionens utredning att de beslut som innebär att särskilt stöd ska ges i form av anpassad studiegång, såsom att elever har kortare skoldagar, inte fattas av rektorn utan av lärare, trots att ett sådant beslut inte får delegeras till annan.

Motivering till föreläggande som ingripande

Kristinehamns kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Kristinehamns kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Bedömning och betygssättning

Skolan ska se till att läraren gör en allsidig bedömning av elevernas kunskapsutveckling utifrån de nationella kunskapskraven. Vidare ger läraren eleven och dess vårdnadshavare information om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas, samt vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. Eleven ska enbart bedömas utifrån de nationella kunskapskraven och inte utifrån andra kriterier som läraren och skolan själv upprättat.

I grundsärskolans ämnen sätts betyg som grundar sig på grundsärskolans kunskapskrav, om eleven eller elevens vårdnadshavare begär det. Om en elev har läst ett ämne enligt grundskolans kursplaner, tillämpas grundskolans kunskapskrav. Om en elev läser ämnesområden sätts inga betyg, och bedömningen ska dessutom göras med hänsyn till varje elevs individuella förutsättningar.

Efter avslutad utbildning får elever ett intyg om sin utbildning, som kan kompletteras med ett allmänt studieomdöme där elevens möjlighet att bedriva studier beskrivs. Lärarens bedömning ska bygga på olika underlag, som tillsammans ger en bred och allsidig bild av elevernas kunskaper.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Kristinehamns kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Läraren utvärderar elevernas kunskaper utifrån de nationella kunskapskraven. (11 kap. 22-23§§ skollagen, Läroplan för grundsärskolan 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.7 Bedömning och betyg)

Åtgärd

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärd behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

Lärarna ska utvärdera varje elevs kunskaper utifrån de nationella kunskapskrav som gäller för den kursplan vilken elevens undervisning enligt beslut ska utgå ifrån.

Motivering till bedömning av brist

Enligt läroplanen ska läraren utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling. Enligt skollagen ska, när betyg sätts innan ett ämne har avslutats, betygssättningen bygga på en bedömning av de kunskaper som eleven inhämtat i ämnet till och med den aktuella terminen. Vid bedömningen ska elevens kunskaper efter årskurs 6 ställas i relation till de kunskaper en elev ska ha uppnått vid betygstillfället i förhållande till kunskapskraven i årskurs 9. När betyg sätts efter det att ett ämne har avslutats ska betyget bestämmas med hjälp av bestämda kunskapskrav.

Enligt lärare kan en grundsärskoleelev som i en grundskoleklass undervisats i ett ämne enligt grundskolans kursplan också prövas utifrån grundskolans kunskapskrav och få ett grundskolebetyg. Lärare berättar i intervju att de elever i grundsärskolan som läser något ämne efter grundskolans kursplan undervisas i ämnet utifrån både grundsärskolans kursplaner och grundskolans,

beroende på om eleven deltar i sin grundsärskoleklass eller i en grundskoleklass. Enligt lärare är det först vid bedömning inför betygssättning som det avgörs om eleven läst ämnet enligt grundskolans kursplan och kan få ett grundskolebetyg i ämnet. Ett exempel som lärarna ger i intervjun är att en elev kan ha två lektioner i slöjd under samma vecka där den ena lektionen är med en grundskoleklass och den andra med grundsärskoleklassen och undervisas då efter respektive kursplan beroende på klassens skolformstillhörighet. I intervju med elevhälsan uppger de att elever kan undervisas efter grundsärskolans kursplan i ett ämne men bedömas utifrån grundskolans kunskapskrav i ämnet. Rektorn uppger i intervju att om en elev varit med på lektioner i något ämne i grundskoleklass kan eleven "prövas" utifrån kunskapskraven enligt grundskolans kursplan.

Av Skolinspektionens utredning framgår att det inte är klart vilken kursplan, grundsärskolans eller grundskolans, eleverna undervisas efter i varje ämne. Därmed avgörs heller inte vilka kunskapskrav elevernas kunskaper ska bedömas utifrån förrän elevens kunskaper ska betygsättas. Detta beror huvudsakligen på att rektor inte fattat beslut om att elever läser en kombination av grundskolans och grundsärskolans ämnen, vilket bedömts tidigare i detta beslut. Det problem som uppstår blir särskilt tydligt i de fall där en och samma elev undervisas utifrån kursplaner i två olika skolformer i samma ämne. Förutom att det inte säkerställs att elevens undervisning utgår från rätt kursplan i varje ämne (se bedömning under Undervisning och lärande) ser rektor inte heller till att lärarna bedömer varje elevs kunskaper utifrån de kunskapskrav som gäller för den kursplan eleven bedömts ha förutsättningar att kunna läsa och därmed ska läsa.

Motivering till föreläggande som ingripande

Kristinehamns kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Kristinehamns kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas skolmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska exempelvis se till att eleverna inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga utrymmen på skolan som exempelvis skolgård, skolbibliotek, grupprum.

Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska

omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Kristinehamns kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6–10 §§ skollagen)

Åtgärd

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärd behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

Huvudmannen och rektor ska se till att det bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling.

Motivering till bedömning av brist

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Vidare anger skollagen att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Elever, lärare och elevhälsa uppger i intervju att arbetet mot kränkande behandling görs i "stunden", när eller om "det händer något". Enligt lärarna finns de hela tiden i elevernas närhet och "tar tag i" situationer som uppstår. Lärarna säger att arbetet med värdegrundsfrågor är en naturlig del av vardagen men det finns inte något målinriktat arbete gällande normer och värden, som kan utvärderas. Lärarna tror inte att det finns några särskilda åtgärder för det här året angivna i skolans plan mot kränkande behandling, av kommunen benämnd som Likabehandlingsplan för Norra Skolområdet. Rektor uppger i intervju att utifrån en årlig trivselenkät tas utvecklingsområden fram för arbetet med planen mot kränkande behandling. Rektor är själv inte med i detta arbete men säger att han skapar förutsättningar för att arbetslagen i grundskolan, elevhälsan och grundsärskolan ska kunna utföra arbetet. I Stenstalidskolans likabehandlingsplan tillika plan mot kränkande behandling, vilken skolan skickat in till Skolinspektionen inför tillsynen, syns inte grundsärskolan. Det finns inte heller några konkreta åtgärder eller mål för

arbetet mot kränkande behandling som avser grundsärskolan. Enligt representanter för elevhälsan beror detta på att grundsärskolan ses som en del av Stenstalidskolan.

Av Skolinspektionens utredning framgår att det inte bedrivs ett målinriktat arbete i grundsärskolan för att motverka kränkande behandling. Elever, lärare och elevhälsa uppger att åtgärder vidtas när något händer. Vid intervjuerna framkommer inga exempel på aktuella åtgärder för innevarande år utifrån grundsärskolans specifika behov och sådana framgår inte heller av skolans plan mot kränkande behandling, trots att planen gäller för både grundskolan och grundsärskolan. Därmed saknas för grundsärskolan en aktuell plan mot kränkande behandling med åtgärder som utgår ifrån grundsärskolans specifika behov som verktyg i det målinriktade arbetet.

Motivering till föreläggande som ingripande

Kristinehamns kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Kristinehamns kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Styrning och utveckling av verksamheten

Rektor ska, genom ett aktivt ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder. Detta innebär exempelvis att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys av verksamhetens förbättringsområden. Det innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Kristinehamns kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Rektorn följer upp skolenhetens resultat samt trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras. (1 kap. 4 §, 4 kap. 4–6 §§ och 5 kap. 3 § skollagen; Läroplan för grundsärskolan 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 4–7 §§ skollagen; Läroplan för grundskolan 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 4–7 §§ skollagen; Läroplan för grundskolan 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristerna. Bristerna kan dock avhjälpas även på annat sätt.

Rektor ska följa upp grundskolans resultat, såsom kunskapsresultaten i årskurs 9 i alla ämnen samt resultaten av arbetet med trygghet och studiero.

Rektor ska, tillsammans med personalen, analysera resultaten och besluta om nödvändiga utvecklingsåtgärder utifrån det som framkommer av analysen.

Rektor ska planera för genomförandet av utvecklingsåtgärder och se till att dessa genomförs.

Rektor ska se till att uppföljning samt beslut, planering och genomförande av utvecklingsåtgärder dokumenteras.

Motivering till bedömning av brist

Enligt skollagen ansvarar rektorn för att kvalitetsarbetet vid skolenheten genomförs genom systematisk och kontinuerlig planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Om det kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas.

Av intervju med lärare framkommer att uppföljning av resultaten görs av grundskolans lärare. De uppger att det inte finns några dokumenterade utvecklingsområden för grundskolans verksamhet. Grundskolan finns inte med i de sammanställningar som görs för Stenstalidskolan (grundskolan), säger lärarna och påpekar att "Det är lite tråkigt att vi är lite vid sidan om

ibland." De uttrycker, gällande rektors ledarskap, att de ibland måste påtala att eleverna i grundsärskolan har många olika svårigheter och att det inte bara handlar om att "räkna elever". Vid den dokumentgranskning som Skolinspektionen gjorde vid tillsynsbesöket granskades lärarnas dokumenterade uppföljning för läsåret 2013/14, kallad "Reflektion och verksamhetsberättelse". I detta dokument beskrivs inga kunskapsresultat eller resultat av arbetet med trygghet och studiero. Det framgår av dokumentet att lärarna upplever eleverna som trygga och att de är väl mottagna i sina grundskoleklasser. Eleverna bedöms ha utvecklats men det finns ingen beskrivning av vad bedömningen grundar sig på.

Representanter för elevhälsan uppger i intervju att elevhälsan inte är med i någon analys av kunskapsresultat eller annat utvecklingsarbete i grundsärskolan.

Rektor uppger i intervju att han för grundskolan Stenstalslidskolan rapporterar till förvaltningen vilka resultat eleverna uppnått och där ingår också information om hur många elever som lämnar årskurs 9 i grundsärskolan. Han menar att grundsärskolans kunskapsresultat påverkar statistik och resultat i rapporten eftersom de räknas med i grundskoleklassen i de fall det förekommer att grundsärskoleelever läser ämnen i grundskoleklass. Rektor bekräftar att lärarna gör en utvärdering av verksamheten, och säger att det görs utifrån riktlinjer från rektor. Med utvärderingen som grund förs en diskussion med lärarna kring hur arbetet ska se ut nästa år. Detta dokumenteras inte, säger rektor, och berättar att han hellre är med ute i verksamheten och påverkar utvecklingen därigenom, än "sitter och dokumenterar". Rektor säger att det kan finnas "mer att önska när det gäller utvecklingsarbetet" men att det aktuella utvecklingsarbetet för i år är att ha en verksamhet som fungerar trots de om- och tillbyggnationer som pågår just nu vid skolan. Att fundera på hur alla ska få plats och hur skolan ska hantera att de under en period blir av med slöjd- och bildsalar, menar rektor, är också en del av utvecklingsarbetet. Enligt rektor har han en rapporteringsskyldighet angående frånvaro men i övrigt efterfrågar huvudmannen "inte mycket" kring grundsärskolans verksamhet. "Det har ju hamnat lite på sidan om" säger rektor.

Av Skolinspektionens utredning framgår att det för Stenstalslidskolans grundsärskola saknas ett dokumenterat systematiskt kvalitetsarbete, där uppföljning av resultat och planerade åtgärder som utgår från en analys av resultaten för att utveckla verksamheten framgår. Elevhälsan är inte involverad i grundsärskolans kvalitetsarbete men lärarna skriver en verksamhetsberättelse. Detta dokument är dock inte tillräckligt i detta sammanhang då det inte finns några sammanställningar av några resultat, såsom kunskapsresultat i årskurs 9

i alla ämnen eller resultaten av arbetet med trygghet och studiero. Det finns inte heller utvecklingsåtgärder framtagna utifrån en analys av sådana resultat eller en planering av genomförandet av sådana utvecklingsåtgärder.

Motivering till föreläggande som ingripande

Kristinehamns kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Kristinehamns kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Övriga arbetsområden

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Bedömning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav inom detta arbetsområde.

Beslut

2015-07-02
19 (21)

Dnr 43 - 2014:8019

På Skolinspektionens vägnar

Frida Eek
Beslutsfattare

Solmaz Malek Lundin
Utredare/Föredragande

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Stenstalidskolans grundsärskola 7-9

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvarstagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för.

Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektion grundar sina bedömningar på.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Bilaga 2: Fakta om Stenstalidskolans grundsärskola 7-9

Stenstalidskolans grundsärskola är lokalintegrerad med Stenstalidskolan 7-9. Grundsärskolan har tolv elever som går i årskurserna 7-9. Tre av eleverna läser enligt grundskolans kursplan i något eller några ämnen. I övrigt läser eleverna grundsärskolans ämnen. Grundsärskolan och grundskolan leds av en gemensam rektor.